

SPIS TREŚCI

	str.
OD AUTORA	7
PRZEDMOWA D. BRONSZTEJNA DO WYDANIA ROSYJSKIEGO	8
NIECO HISTORII (Narodziny szachów. Indie czy Chiny? Persowie i Arabowie popularyzują grę w szachy. Wędrowka na Wschód i Zachód. Szachy w Rosji. Rozwój teorii i piśmiennictwa. Pierwsi wielcy mistrzowie. Szachy w Polsce. Okres nowożytny historii szachów. Mistrzostwa świata. Nasze dni) . . .	9
DALECY I BLISCY KREWNIE („Metryka“ szachów. Zmiany reguł gry. Ewolucje szachownicy i figur. Czatrang-Czaturanga. „Gra królewska“, „Wielkie szachy“. Szachy Tamerlana. „Szachy astronomiczne“. Zatrikion. Sjan-ci. Szogi. Tablicowe gry egipskie. Warcaby. Wei chi. Latrunkuli. Rytmomachia. Gry wojenne. Warianty i odmiany szachów współczesnych).	45
NA POGRANICZU MATEMATYKI I ROZRYWKI (Szachownica i postęp geometryczny. Zadania konikowe. Problem Eulera. Kwadraty magiczne. Ruchem skoczka. Zadania z hetmanami i wieżami. Ilości kombinacji ustawień figur. Liczba wariantów gry. Próby matematycznej teorii gry. Dowód kategoryczności szachów. Remis czy też wygrana określonej strony? Śmierć „teorii remisu“.)	73
SPORT, NAUKA CZY SZTUKA (Wielostronny charakter gry szachowej. Istota szachów. Psychologia gry. Zmiany poglądów na rolę szachów. Rozważania „sportowe“. Synteza.)	91
AUTOMAT GRA W SZACHY (Kempelen i jego mechaniczny gracz w szachy. Historia o oficerze Wrońskim. Powieść „Gracz w szachy“. Ekranizacje. Bartolomeo-bohater noweli Niemojowskiego. „Sztuczne mózgi“. Maszyny elektronowe „grają“ w szachy. „Robot doskonały“).	111
WOJNA I MIŁOŚĆ NA SZACHOWNICY (Koligacje szachów z wojskiem. Terminologia. Zwroty stylistyczne. Przenośnie językowe, literackie i filozoficzne. Szachy — środkiem wyrazowym satyry. Personifikacje figur. Analogia z wojną. Konflikty przy szachownicy. Pojedynki. Walka o kobietę. „Szach królowej“. Gra miłosna.)	129
GDY FIGURY SZACHOWE STAJĄ SIĘ LUDŹMI (Sen Polifilii. Maskarady i turnieje szachowe. „Żywe szachy“ na dworze pani Kwinty-Esencji. Widowiska szachowe w Europie i Chinach. Pojedynek w Marostica. Partia-moistre zainscenizowana wobec cesarza Karola V. Incydent w teatrze „Glob“. Balety szachowe na scenie i ekranie. Rekonstrukcje znanych bitew. Przedstawienia na ulicach i placach.)	161
KTO I KIEDY (Ankieta. Głowy koronowane a szachy — Karol Wielki, Alfons Mądry, Tamerlan, Iwan Groźny, Sobieski, Piotr I, Karol XII, Napoleon. Politycy i wodzowie — Robespierre, Kościuszko, La Fayette, Machiavelli. Myśliciele i uczeni — Luter, Leibnitz, Franklin, Buckle, Marks, Lenin. Pisarze — Kochanowski, Górnicki, Montaigne, Voltaire, Rousseau, Diderot, Goethe, Mickiewicz, Pułaski, Turgeniew, Tolstoj, Prus, Sienkiewicz, Irzykowski, Putrament. Malarze — Rembrandt, Matejko. Muzycy — Chopin, Prokofiew. Wśród filmowców.)	177

MOZAIKA ARTYSTYCZNA (Szachy a poezja. Poemat Kochanowskiego. Wida. Saga o Frithiofie. „Partia szachów z panem Rembaczem“. Wiersze Staffa, Sterna, Tuwima, Harasymowicza. Fraszki Sztaudyn-gera. „Gra w szachy“ Libelta. „Szach i mat“ Niemojowskiego. „Nowela szachowa“ Zweiga. „Szachy“ Jo-kaia. „Gracze i fuszery“ i „Emancypantki“ Prusa. „Beniowski“ Sieroszewskiego. „Dwanaście krzesel“ Ilfa i Pietrowa. „Szach z Wuthenow“. „Drewniany koń“ Brandysa. „Götz von Berlichingen“ Goethego. „Szachowe“ sztuki sceniczne. Opera „Pobij Philidora“. „Zwycięstwo“ Irzykowskiego. W kręgu malarstwa. Sztuka filmowa sięga po temat szachów — „Gorączka szachowa“ Pudowkina, „Siódma pieczęć“ Bergmana, „Mała tragedia króla“ Groschoppa)	207
GABINET OSOBLIWOŚCI (Gra na ślepo. Poczta kojarzy graczy. Ścisłe tajne. Słynne zbiory. Jeszcze parę kamyków do mozaiki: rzeźby, witraże, ekslibrisy, znaczki pocztowe. Ciekawostki zoologiczne. Diabel-skie sprawy. Detektyw ma głos. „Cudowne dzieci“. Mistrzowie i pataluchy. Kibic — istota nieznana. Wieś szachowa.)	275
PRZYPISY	319
LITERATURA (Wydawnictwa szachowe, wydawnictwa ogólne, czasopisma, artykuły, utwory literatury pięknej)	324
WYKAZ ILUSTRACJI	326